De schaaking uit het Serail

Gerrit Brender à Brandis

bron
Gerrit Brender à Brandis, *De schaaking uit het Serail*. J. Helders en A. Mars, Amsterdam 1797

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/bren001scha01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

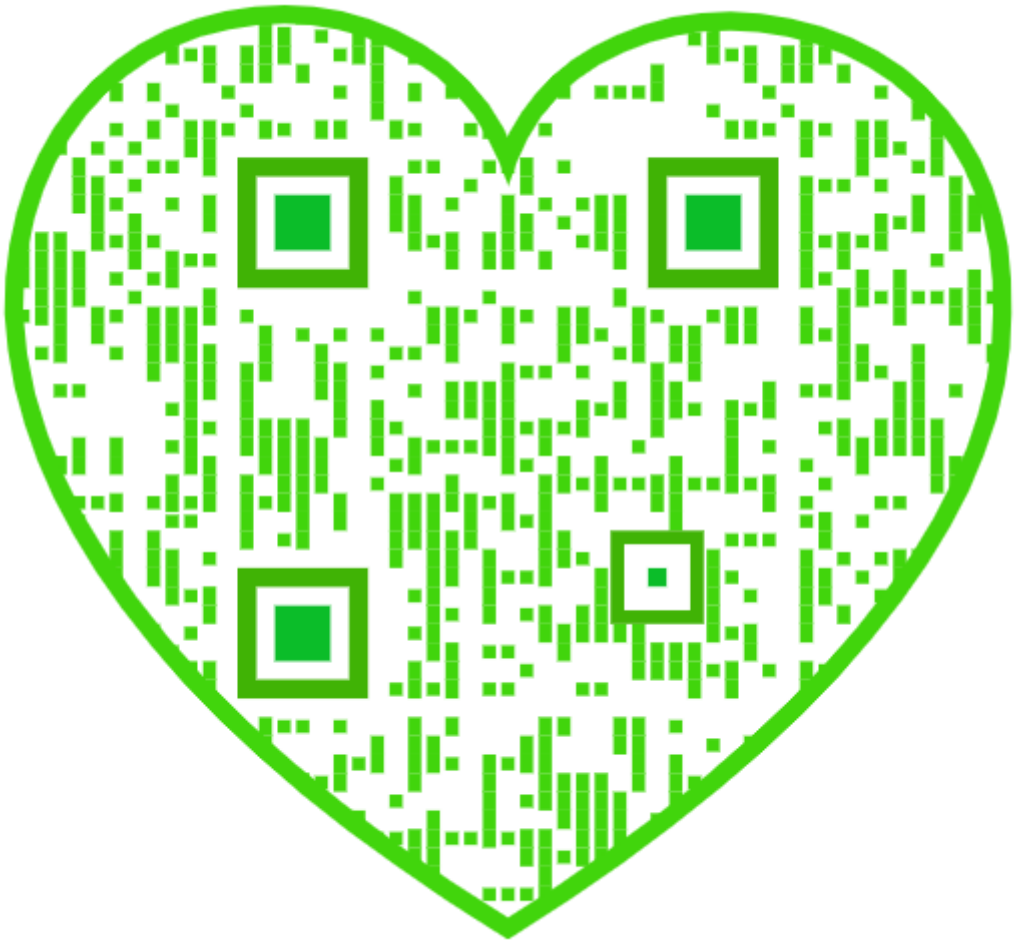

Bericht.

Thans biede ik, mijne tooneellievende Landgenooten, eene naarvolging aan, van het Hoogduitsch Zangspel: Die entsührung aus dem Serail, *het welk zonder den naam van den Maaker is in het licht gegeeven: zijnde de redenen, die mij tot deeze vertaaling aanleiding gegeeven hebben, kortelijk de volgende:*

1. *Om dat de gevoelens der Hoofdpersonaadjen in hetzelve voorkomende, volgens de strengste regelen der Zedekunde beschouwd zijnde, niet dan goed, en hunne daaden derhalven naarvolgens waardig genoemd mogen worden. Immers verdiend de geheel zuivere, en tot in den hoogsten nood stand houdende, liefde van* CONSTANZE *en* BELMONTE*, als zodanig, elks goedkeuring; schoon onze bewondering nog veel hooger stijgt, wanneer wij een gehoonde Bassa, welke volkomen in staat gesteld zijnde, om aan zijne te leur gestelde liefde, en voorheen hem aangedaane verongelijkingen, eene volkomene wraake te bezorgen, echter zo groot moedig en menschlievend zien handen, dat hij, zo wel zijne liefde voor* CONSTANZE*, als zijne wraakzucht, weet te overwinnen; en wel in hetzelfde oogenblik in het welk*

men niet anders dan een vonnis des doods, over de beide gelieven, uit zijnen mond verwagt.
Mogelijk zal men hier op aanmerken: dat zulk een voorbeeld van grootmoedigheid, liever door een Christen, dan door een Turksche Bassa, gegeeven moest worden. Maar die Bassa is een Renegaat, en had dut gelegenheid gehad, om de Christelijke grondbeginzelen reeds in Spanjen, *zijn geboortenland, aan te neemen. Maar behalven dat, men ziet het zo zelden, dat Christenen hunne wraake laaten vaaren, wanneer zij die zonder eenige verhindering kunnen voldoen, dat het mogelijk van nut kan zijn, dat men ter meerdere overtuiginge, of zo men wil, ter beschaaminge van alle Christenen, welke niet volgens hunne Leer leeven, een Renegaat zoo op het Tooneel laat handelen.*

2. *De eenvoudig, of enkele voordgaande daad, welke door geene bijpersoonen wordt afgebroken, maar in dit stuk, op eene geheel kunstelooze wijze voordgaat: waar door de Tooneelschikking dan ook zeer geregeld is. Alleenlijk heb ik, om die nog meer volkomen te maaken, het laatste Bedrijf, in tweën verdeeld, nadien de verandering van het Tooneel daar aanleiding toe gaf: kunnende dezelve in het midden van geen Bedrijf geschieden, zonder eene gaaping te veroorzaaken: weshalven men ook, op de Hoogduitsche Schouwburgen. dit Zangspel mede in vier Bedrijven vertoond, schoon het oorspronglijk in drie Bedrijven verdeeld is.*
3. *Bij de genoemde edele gevoelens, eenheid van daad, en geregelde tooneelschikking, zette de schoone Muzijk*

van MOZART, *die ook in dit stuk, bij de kunstkenners den hoogsten roem heeft vervorven, mij ook aan, de vertaaling van dit Zangspel te onderneemen. Waar ik dan eindelijk*

4. *Het verlangen van Commissarissen van den Natienaalen Schouwburg dezer Stad bij kan voegen, welken, niet zonder reden, meenden, dat hetzelve op het Nederduitsch Tooneel vertoond wordende, niet minder zoude voldoen, dan het tot heeden, op verscheidene Tooneelen in* Duitschland, *als ook op den Hoogduitschen Schouwburg in deze Stad, reeds verscheidene maalen gedaan heeft*.

   Deeze redenen voor mijne Leezers opengelegd hebbende, zal niets mij aangenaamer zijn, dan dat de uitslag aan die goede verwagting moge beäntwoorden; en dat dus deeze mijne uitspanningen tevens dienstig mogen zijn ter bevordering van het goede, het welk men altoos, met het aangenaame op den Schouwburg, moet trachten te vereenigen.

Persoonen.

SELIM, *Bassa*.
BELMONTE.
CONSTANZE, *Minnares van* Belmonte.
BLONDE, *Kamenier van* Constanze.
PEDRILLO, *Knegt van* Belmonte, *en Opzichter over de Tuinen van den* Bassa.
OSMIJN, *Opzichter over het Landhuis van den Bassa*.
KLAAS, *een Schipper*.
Een stomme Moor.
Choor van Janitzaaren.
Wachts.

Het Tooneel is op het Landgoed van den Baasa.

De schaaking uit het Serail, *zangspel*.

Eerste bedrijf.

Het Tooneel verbeeld een open Plaats, aan de eene zijde het Landhuis, of Paleis, van den Bassa: in het verschiet de Zee.

Eerste tooneel.

BELMONTE.

Aria.

Hier zal ik u aanschouwen,
Constanze! mijn geluk!
ô Hemel! dit vertrouwen,
Ontneemt mij allen druk.
'k Verdroeg te wel de smarte,
ô Liefde! om uw genot.
Uw gunst verheugd mijn harte,
En schenkt me een beter lot.

Maar! hoe zal ik in het Paleis komen? - Hoe zal
ik haar zien? - Hoe haar spreeken?

Tweede tooneel.

BELMONTE, OSMIJN met een Ladder, welke hij tegen een boom, voor de Deur van het Landhuis staande, aanstelt, op dezelve klimt en Vijgen plukt.

OSMIJN.

Wie een liefjen heeft gevonden,
Dat hem trouw en teêr bemind,
Loon die min door duizend kusschen,
Door een' gloed nooit uit te blusschen,
Zij haar trooster, zij haar vrind.
Trallalera, Trallalera.

BELMONTE.

Mogelijk kan ik, door deezen ouden, iets te weeten komen. Hoor eens vrind! is dat niet het Landhuis van den Bassa Selim?

OSMIJN, *zingt al plukkende voort.*

Doch, om haar getrouw te houden,
Sluit men 't liefjen agter 't slot;
Want die looze nufjens haaken,
Dag en nacht naar nieuwe zaaken,
Al te veel naar vreemd genot.
Trallalera, trallalera.

BELMONTE.

Hoor eens ouden! he! hoort gij niet? Is dit het Paleis van den Bassa Selim?

OSMIJN, ***ziet hem aan, draait zijn hoofd om, en zingt voord.***

Als de Maan begint te schijnen.
Lett' een ieder op zijn vrouw.
Want als jonge minnaars zuchten,
Is het eind van all' die kluchten:
Goede nacht de lieve trouw!
Trallalera, trallalera.

BELMONTE.

Gij, en uw lied, zijn wondre dingen.
Reeds lang verveelde mij uw zingen.
Ei hoor toch maar één enkel woord.

OSMIJN.

Wat drommel! kan mijn zang u scheelen,
Wat raakt me uw gramschap, uw bevelen?
Wat wilt gij? spoedig! ik moet voord!

BELMONTE.

Is dat des Bassa Selims huis?

OSMIJN.

Dat is des Bassa Selims huis?

Hij wil heengaan.

BELMONTE.

Ei wagt nog wat!

OSMIJN

Ik mag niet toeven

BELMONTE.

Eén woord!

OSMIJN.

Maak spoed! 'k zal tijd behoeven.

BELMONTE.
Zijt gij in zijnen dienst, mijn vrind?

OSMIJN.
Ik ben in zijnen dienst, mijn vrind.

BELMONTE.
Zou ik Pedrillo kunnen spreeken,
Die zich in zijnen dienst bevind?

OSMIJN.
Die schurk! die hem den hals zal breeken,
Zou 'k u doen spreeken? - neen, mijn vrind.

BELMONTE, ***ter zijde*****.**
ô Welk een' ouden, lompen egel!

OSMIJN, ***hem aanziende, ook ter zijde*****.**
Dat is gewis een galgenvlegel!

BELMONTE, ***tegen Osmijn*****.**
Gij dwaalt, het is een zeer braaf man,

OSMIJN.
Zo braas, dat men hem spietsen kan,

BELMONTE.
Gij moet hem waarlijk niet recht kennen!

OSMIJN.
Zeer goed. Hij zal aan 't vuur wel wennen.

BELMONTE.
Zijn inborst eischt een gul onthaal.

OSMIJN.
Zijn kop voegt zeer wel op een paal.

Hij wil vertrekken.

BELMONTE.
Ei, blijf nog wat!

OSMIJN
En waarom dat?

BELMONTE.
Ik zou verzoeken.....

OSMIJN, ***op eene hoonende wijze.***
Ons braaf te doeken,
Bij 't Meisjens steelen,
Uw hart te streelen!
Voort! zulke knaapen,
Behoest men niet.

BELMONTE.
Hoe! gij zijt dronken,
En spreekt, beschonken,
Vol gall' en adder,
Tot mijn verdriet.

OSMIJN.
Ei, spaar uw poogen,
Ik ken u toch.

BELMONTE.
Weêrstaat den logen,
Gij spreekt bedrog.

OSMIJN.
Voort, pak uw biezen!

BELMONTE.
'k Zal 't niet verkiezen.

Saamen.

OSMIJN.
Gij krijgt, voorzeeker,
Gevoelge slagen:
Wilt gij die draagen?
Dit staat u vrij.

BELMONTE.
Gij zijt voorzeeker,
Door 't brein geslagen,
Want op mijn vraagen,
Zo dreigt gij mij.

Osmijn stoot Belmonte van zich af, welke daar op vertrekt.

Derde tooneel.

OSMIJN.

Zou men mij wel een grooter schurk op den hals hebben kunnen werpen, dan die Pedrillo is? Zulk een gaauwdief, die den gantschen dag niet anders doet dan rond loopen, om naar mijne wijven te kijken, en te loeren of hem niets voor den mond komt. Ho! konde ik hem eens betrekken! Hoe wel zou hem de knuppelsoep bekomen, indien ik hem eens bij de lurven mogt krijgen? Ja, had hij, door zijn mooij praaten, zich niet zo vast bij den Bassa ingedrongen, hij zou, bij mijn ziel! al lang den strik om den hals gehad hebben.

Vierde tooneel.

OSMIJN, PEDRILLO.

PEDRILLO.

Nu, hoe gaat het Osmijn? Is de Bassa noch niet te rug gekomen?

OSMIJN.

Gaa het kijken, als gij het weeten wilt.

PEDRILLO.

Is het al weêr storm in uwen Almanach? - Hebt gij die Vijgen voor mij geplukt?

OSMIJN.

Voor u! vergif voor u, satansche lekkerbek!

PEDRILLO.

Wat heb ik u toch gedaan, dat gij altijd twist met mij zoekt? Laat ons te saamen als vrinden leeven.

OSMIJN.

Als vrind met u? Met zulk een' diesachtigen loervink, die overal rond ziet, hoe hij mij eens zal betrekken. Vermoorden zou ik u!

PEDRILLO.

Maar zeg mij toch waarom?- waarom?

OSMIJN.

Waarom?- Wel om dat ik u niet veelen kan - daarom.

PEDRILLO.

Welk een kwaadaartig schepsel zijt gij? En daar ik u niets gedaan heb.

OSMIJN.

Gij hebt een galgengezicht, en dat is genoeg.

Aria.

Zulke rondomzwervende aapen,
Die slechts luur de wijven gaapen,
Mag ik voor den duivel niet.
Want hunn' goedheid, vlijën, streelen
Is, om ons een pots te speelen:
Klaar bedrog het geen men ziet.

Uwe listen, al uw tuuren,
Uwe snaakerij, uw kuuren,
Zijn mij gantsch bekend.
Mij den voet te ligten
Kunt gij nooit verrichten,
'k Ben uw' doen gewend.
Heiliglijk durf ik u zweeren,
Dat ik peinze dag en nacht,
Hoe ik u zal doen verneêren:
Daarom, neem u wel in acht.
Eerst onthoofd,
Dan gehangen,
Dan gespietst,
Aan heete stangen,
Dan verbrand,
Dan gebonden,
Op 't laatst in zee
Door 't nat verstonden.

Vjjfde tooneel.

PEDRILLO ***alleen*.**

Ga heen, versoeilijke oppasser! wij zijn noch niet aan het einde, Wie weet wie de doorzigtigste van ons beiden is: ten minsten zal ik het mij tot een groot genoegen rekenen, wanneer ik voor zulk een kwaadaardig en wantrouwig mensen, een graf kan graaven, in het welk hij nedertuimelt.

Zesde tooneel.

BELMONTE, PEDRILLO.

BELMONTE.
Pedrillo! waarde Pedrillo.

PEDRILLO.
ô Mijn waarde heer! - Is het mogelijk! - Zijt gij het wezentlijk zelv' - Bravo, bravo! Mevrouw Fortuin! Nu hebt gij toch ééns uw woord gehouden. Ik begon reeds te twijffelen, of gij mijnen brief wel ontvangen hadt.

BELMONTE
Zeg eens, braave Pedrillo, leeft mijne Constanze nog?

PEDRILLO.
Zij leeft, en wel, zo ik hoop, nog voor u. Zodert den verschrikkelijken dag, op welken het noodlot ons zulk een kwaaden trek speelde, en ons schip door de zeeroovers liet wegneemen, hebben wij al vrij wat verdrukking geleeden. Gelukkig dat Bassa Selim ons alle drie te samen kogt, namelijk, uwe Constanze, mijne Blonde, en mij. Hij liet ons daadelijk hier naar zijn landhuis brengen, en Donna Constanze werdt zijne uitgekozene geliefde.

BELMONTE
Ach! wat zegt gij?

PEDRILLO.

Zacht, wees zo dristig niet. Zij is waarlijk in de slimste handen niet gevallen. De Bassa is eigenlijk een Renegaat, en bezit nog zo veel wellevendheid, dat hij geene van zijne vrouwen tot wederliesde zal dwingen: en, zo veel ik weet, zo speelt hij, tot heeden, bij Donna Constanze, nog niet anders, dan de onverhoorde minnaar.

BELMONTE.

Is het mogelijk? Is Constanze mij nog getrouw gebleeven?

PEDRILLO.

Tot heeden toe, ja, mijnheer! Maar, hoe het zoet mijne Blonde staat, weet de Hemel! Dat arme kind verkwijnt bij een oude lelijke kaerel, aan wien de Bassa haar gefchonken heeft; en mogelijk... ô ik durf 'er in 't geheel niet aan denken!

BELMONTE.

Evenwel niet bij die oude kaerel, die daar zo even in huis ging.

PEDRILLO.

Juist bij denzelfden.

BELMONTE.

En is dat de lieveling van den Bassa?

PEDRILLO.

Niet alleen de lieveling, maar ook de spion, en tevens het uitvaagzel van alle gaauwdieven. Die mij gaerne

met zijne oogen zoude willen vergiftigen, indien hij slechts konde.

BELMONTE.

Ach! waarde Pedrillo! waar zijn wij toe gekomen!

PEDRILLO.

Wees niet kleinmoedig! Onder ons gezegd, ik heb ook een witten voet bij den Bassa. Mijn weinigjen bekwaamheid in het tuinieren, heeft mij zijne gunst doen verkrijgen; en daardoor heb ik zo veel vrijheid, als duizend anderen niet zouden hebben. Daar alle manspersoonen zich daadelijk moeten wegmaaken, waaneer een van des Bassa's vrouwen in den tuin komt, zo heb ik vrijheid om te blijven. Zij spreeken zelfs met mij, en hij zegt 'er niets van. Intusschen ziet Osmijn daar gantsch niet viendelijk om, vooräl wanneer mijne Blonde haare meesteresse moet volgen.

BELMONTE.

Is het mogelijk! Hebt gij haar gesprooken? - ô Zeg mij, zeg mij, bemint zij mij nog?

PEDRILLO.

Hoe! dat gij daar nog aan kunt twijffelen! Ik meende dat gij de braave Constanze genoeg kende - dat gij blijken genoeg hadt van haare liefde voor u - Maar wij kunnen ons daar niet lang mede ophouden. Hier is enkel de vraag: Wat moeten wij doen, om hier tan daan te komen?

BELMONTE.

ô! Daar heb ik reeds voor gezorgd. Ik heb, op eenigen asstand van deeze haven, een schip liggen, dat ons op den eersten wenk zal inneemen, en.....

PEDRILLO.

Zacht! zacht! - Eerst moeten wij de meisjens hebben, eer wij te scheep kunnen gaan; en dat gaat niet zo één, twee, drie, als gij wel meent.

BELMONTE.

Ach! waarde Pedrillo! maak toch maar, dat ik haar zie; dat ik haar spreeken kan! Mijn hart klopt van angst, en van vreugde!

PEDRILLO.

Omzichtig moeten wij dit stuk beginnen, en spoedig moeten wij het uitvoeren, op dat wij den ouden oppasser bedriegen. Blijf hier omtrend. De Bassa houd thans een zeilpartij, en zal daadelijk te rug komen. Ik zal u, als een bekwaam bouwmeester, aan hem voorstellen: want bouwen en tuinieren zijn zijne stokpaarden, daar hij dagelijks op rijdt. Maar, mijnheer! wees voorzichtig: Constanze is bij hem.

BELMONTE.

Constanze bij hem! Wat zegt gij? Ik zal haar dan zien?...

PEDRILLO.

Zacht, zacht, mijnheer! Wat ik u bidden mag, anders zijn wij verlooren... Ha! ha! mij dunkt dat

ik de zeilen daar reeds zie blinken. Begeef u ter zijde, wanneer hij komt; ik zal hem te gemoet gaan.

Zevende tooneel.
belmonte.

Recitativo.

Constanze! u weêr teaanschouwen!...
ô Hoe angstig! ô Hoe vuurig!
Klopt mijn liefdekoestrend hart!
Ach! loonde eens haar min, geduurig,
All' mijn uitgestaane smart.
'k Voel mijn leden boeven,
'k Zie baar herwaards streeven.
Mijn boezem kent perk noch toom.
Is dat baar staamlen?
Ik voel haare boeijen.
Was dat haar zuchten?
Mijn wangen gloeijen.
Streelt mij de liefde? Was het een Droom?

Agtste tooneel.

BELMONTE, PEDRILLO met drift te rug komende.

PEDRILLO.

Spoedig!, spoedig, verberg u, de Bassa komt.

Belmonte verbergt zich.

Negende tooneel.

Een Rei van Janitsaaren, met muzijk, zeilt met een schip aan land, en schaart zich aan den oever, zingende het volgende Choor: vervolgens komen SELIM *en* CONSTANZE, *in een prachtig schip, mede aan den oever, welke zij, geduurende het Choorgezang, betreden.*

Choor.

Zingt den Bassa blij ter eere,
Helder klinke ons vrolijk lied.
Dat zijn' roem langs d' oevers rolle,
En herklinke in 't ruim verschiet.

ÉÉN *of* TWEE STEMMEN.

EERSTE STEM.
Kusch hem de wangen,
Koelende winden!
Leg u ter ruste,
Golvende vloed!

TWEEDE STEM.
Zingt zijne daaden,
Vliegende Chooren!
Druk hem de liefde,
Vrolijk In 't hart.

CHOOR.
Zingt den Bassa blij ter eere,
Helder klinke ons vrolijk lied.
Dat zijn' roem langs d' oevers rolle,
En herklinke in 't ruim verschiet.

Tiende tooneel.

SELIM, CONSTANZE.

SELIM.

Altijd nog treurig, geliefde Constanze! Altijd in traanen verzonken? - Zie deezen schoonen avondstond, dit verrukkend oord, dit betoverend muzijk, mijne tedere liefde voor u. - Zeg eens, kan niets van dat alles, u verlooren rust hergeeven? Uw hart niet ontvonken? - Immers ik zou kunnen beveelen; ik zou streng met u kunnen omgaan; ik zou u kunnen dwingen.....

CONSTANZE, ***zuchtende*****.**

Ach!

SELIM.

Maar neen, Constanze! ik wil uw hart aan uzelven te danken hebben. U zelv'.....

CONSTANZE.

Grootmoedig mau! ô dat ik het koude beändwoorden! maar.....

SELIM.

Spreek Constanze, spreek: wat houd u terug?

CONSTANZE.

Gij zoudt mij haaten!

SELIM.

Neen, ik zweer u; gij weet hoe zeer ik u bemin,

hoe veel vrijheid ik u, boven alle mijne vrouwen, laat genieten; hoe ik u, als mijn eenigste beminde hoogacht....

CONSTANZE.

ô Vergeef het mij dan.

Aria.

Ach! de liefde,
Die mij griefde,
Kende nooit voorheen de smart.
'k Zwoer mijn minnaar
Eeuwig trouwe,
Schonk hem mijn gebeele hart.
Maar hoe ras verdween mijn vreugde!
Scheiding was mijn vreeslijk lot;
En nu zwemt mijn oog in traanen,
Kommer is mijn meest genot.

Geduurende deeze Aria, wandelt de Bassa, onvergenoegd, over het Tooneel.

CONSTANZE.

Ach! ik heb het wel voorspelt, dat gij mij haaten soudt. Maar vergeef deeze bekentenis aan een meisjen dat ziek van liefde is. Gij zijt zo grootmoedig, zo goed - gaerne zal ik u dienen, uwe slavin zijn, tot aan het elnde mijnes levens, maar, begeert van mij geen hart, dat.... voor eeuwig verloofd is.

SELIM.

Ha! ondankbaare! wat vermeet gij u, om aan mij voor te stellen?

CONSTANZE.

Doodt mij, Selim, doodt mij: maar dwing mij niet om mijneedig te worden. Toen de zeeroovers mij uit de armen van mijne geliefde rukte, zwoer ik op het plechtigts....

SELIM.

Houd op! geen woord meer! Zet mijne gramschap niet verder aan. Denk, dat gij in mijne magt zijt.

CONSTANZE.

Dat ben ik: maar ik kenne uw goed en medelijdend hart te wel, dan dat ik mij zou kunnen verbeelden, dat gij u, van uwe magt over mij, zoudt bedienen. Hoe zoude ik het anders hebben durven waagen, om u mijn hart te ontdekken?

SELIM.

Waag het niet, om mijne goedheid te misbruiken.

CONSTANZE.

Vergun mij ten minsten uitstel, mijnheer, laat mij tijd om mijne smart te vergeeten.

SELIM.

Hoe dikmaals heb ik u dit verzoek niet reeds toegestaan?

CONSTANZE.

Nu, dan nog voor deeze keer!

SELIM.

Welaan! het zij dan zo, doch voor de laatstemaal! - Ga heen, Constanze, bedenk u; morgen spreeken wij elkander nader.

CONSTANZE, ***in het heengaan*****.**
Ongelukkig meisjen! ô Belmonte! Belmonte!

Elfde tooneel.

SELIM.
Haar smart, haare traanen, haare standvastigheid, betoveren mijn hart hoe langs hoe meer, en doen mij nog sterker naar haare liefde wenschen. ô! Wie zou tegen zulk een hart geweld kunnen gebruiken? Neen, Constanze! neen; ook Selim heeft een hart, ook Selim kent de liefde.

Twaalfde tooneel.

SELIM, BELMONTE, PEDRILLO.

PEDRILLO.
Mijnheer! vergeef het mij, dat ik u, in uwe overdenkingen, kom stooren.

SELIM.
Wat wilt gij, Pedrillo?

PEDRILLO.
Deeze Jongeling, welke zich in *Italien* met allen ljver op de bouwkunde heeft toegelegd, heeft van uwe magt, van uwen rijkdom gehoord, en is hier gekomen, om u, als bouwkunstenaar, zijnen dienst aan te bieden.

BELMONTE.

Mijnheer! indien ik zo gelukkig mogte zijn, om door mijne bekwaamheden, uwe goedkeuring te verdienen, zou ik mij genoeg beloond achten.

SELIM.

Hm! Gij bevalt mij. Ik zal zien wat gij doen kunt.

(Tegen Pedrillo.)

Zorg voor zijn onderhoud. Morgen zal ik u nader spreeken.

Dertiende tooneel.

BELMONTE, PEDRILLO.

PEDRILL.

Ha! triumf! triumf! Mijnheer! de eerste stap is gedaan.

BELMONTE.

Ach! laat mij tot mij zelven komen! Ik heb haar gezien; ik heb dat lief, bevallig en getrouw meisjen gezien! ô Constanze! Coustanze! Wat kan ik voor u doen? Wat zou ik niet voor u waagen?

PEDRILLO.

Zacht, zacht, mijnheer! spreek niet zo hard. Wij zijn hier niet in ons Vaderland, en moeten onze zaaken voorzigtig en geheim aanleggen. Want men geeft 'er hier bedroeft weinig om, of 'er een kop meerder of minder in de waereld is. Stokslagen, en een strik om den hals, is hier dagelijks brood.

BELMONTE.

Ach! Pedrillo, wanneer gij de liefde kende!

PEDRILLO.

Hoe! denkt gij dan dat wij niets zijn op deeze waereld? Ik heb even zo goed mijne tedere oogenblikken als andere menschen. En denkt gij dan, dat ik ook niets gevoel, wanneer ik mijn Blondjen, door zulk een ouden gaauwdief, als die Osmijn is, moet zien bewaaken?

BELMONTE.

ô Indien het mogelijk ware, dat ik haar sprak!

PEDRILLO.

Wij zullen zien wat wij doen kunnen. Kom met mij in den tuin; maar wees toch voorzichtig en bedaard, want hier is alles oog en oor.

Zij willen het Paleis binnen treden, doch Osmijn komt hen tegen, en houd hen terug.

Veertiende tooneel.

BELMONTE, PEDRILLO, OSMIJN.

OSMIJN.

Waar naar toe?

PEDRILLO.

Naar binnen.

OSMIJN, ***tegen Belmonte.***

Wat wil dat gezicht? - Terug, zeg ik u; terug!

PEDRILLO.
Zacht, zacht, meester Vleegel! Hij is in den dienst van den Bassa.

OSMIJN.
In den dienst van den Satan mag bij zijn. Hij zal niet naar binnen gaan.

PEDRILLO.
Hij zal wel.

OSMIJN.
Waagt het niet om eene trede verder te doen.

BELMONTE.
Onbeschaamde! Hebt gij geen meerdere achting voor een man van mijnen staat?

OSMIJN.
Ha! ha! ha! Gij zoudt een man van staat zijn? Gij ziet 'er wel naar. - Voort! voort! of ik zal u beenen maaken.

PEDRILLO.
Oude gek! Het is de bouwmeester, die de Bassa beeft aangenomen.

OSMIJN.
Voor mijn deel mag hij de stokbewaarder zijn; maar hij moet het niet waagen, om nader te komen. Zoude ik toestaan, dat een van uwe makkers met u zoude samen spannen, om ons te bedriegen. De Bassa is zacht als boter: met dien kunt gij doen wat gij wilt, en hem bij den neus omleiden: maar daar is mijn

neus te fijn toe. Uw geheele Kraam, met al uw vreemd gespuis, is mij bekend. En gij, doorsleepen bedrieger! hebt reeds lang uw plan gemaakt, om mij te misleiden. Maar wagt een weinig; Osmijn slaapt niet. Was ik Bassa, dan zoudt gij al lang gehangen hebben. Ja! ja..... trek vrij valsche gezichten: lagch maar, lagch maar!

PEDRILLO.
Vermoei u niet, vader! Het kan u toch niet helpen. Zie, op deeze wijze, zullen wij zo aanstonds naar binnen wandelen.

OSMIJN.
Nu, dat wil ik wel eens zien.

(Hij plaatst zich voor de Deur.)

PEDRILLO.
Houd uw gemak maar.

BELMONTE.
Weg, laage ziel!

Trio.

OSMIJN.
Marsch! marsen! marsch! pak u voort!
Of moeten knuppelslagen
U 't blijven doen beklagen?

BELMONTE *en* PEDRILLO.
Ei, wat, men zal dit plaagen.
Van u toch niet verdraagen.

OSMIJN.
Komt mij niet nader.

BELMONTE *en* PEDRILLO.
Laat door! Verrader!

OSMIJN.
Of ik begin.

BELMONTE *en* PEDRILLO.
Wij gaan 'er in.

(Zij dringen hem van de Deur af.)

OSMIJN.
Marsch! - voort!

BELMONTE *en* PEDRILLO.
Plaats! - voort!

OSMIJN.
Of ik begin.

BELMONTE *en* PEDRILLO.
Wij gaan 'er in.

(Zij stooten hem weg, en gaan in 't Paleis.)

Einde van het Eerste Bedrijf.

Tweede bedrijf.

Het Tooneel verbeeld de Tuin in het Paleis van den Bassa; aan de eene zijde ziet men de wooning van Osmijn.

Eerste tooneel.

OSMIJN, BLONDE.

BLONDE.

Nu, dat grommen, morren en gebieden, heeft mij al lang verveeld. Ik moet u dus ééns voor al zeggen, dat mij zulk een onthaal in 't geheel niet aan staat. Denkt gij, oude grijn! dat gij een turksche slavin voor hebt, die voor uwe bevelen siddert? ô Dan dwaalt gij zeer ver buiten het spoor. Met Europeesche meisjens moet men zo niet omspringen) die moet men geheel anders behandelen.

Aria.

Door tederheid en streelen,
Melijdend zijn voor smarten
Veroverd men de harten,
  Der goede meisjens ligt:
Maar grommen, stuurs bevelen,
Steeds knorren, kijven, plaagen,
Maakt dat in weinig dagen,
  Zo liefde alt trouwe zwicht.

OSMIJN.

Wel men zou zeggen! wat dat nufjen mij niet al zou voorschrijven! Tederheid, vleijen, melijdend zijn! Wel ja, ik ben enkel tederheid! Wie duivel heest u dat in het hoofd gebragt! - Hoor eens: hier zijn wij in Turkijen, en daar gaat het op een geheel anderen toon. Hier ben ik uw Heer, en gij zijt mijn slaavin. Ik beveel - en gij moet gehoorzaamen.

BLONDE.

Uw slaavin! Ik, uw slaavin! Ha! een meisjen een slaavin! Toe, zeg mij dat nog eens reis.

OSMIJN, ***ter zijde.***

Ik zal nog dol worden! Welk een koppig ding is die meid?

(Overluid.)

Gij zijt immers noch niet vergeeten, dat de Bassa u, aan mij, tot slaavin geschonken heeft?

BLONDE.

Geschonken! door den Bassa! aan u? - Wat raakt mij dat? Meisjens zijn geene waar om weg te schenken. Ik ben een Hollandsche meid, en voor de vrijheid geboren; en trotseer dus elk, die mij tot iets zou willen dwingen.

OSMIJN, ***ter zijde.***

Vergif en dolk voor die meid! Bij Mahomet! zij zal mij nog raazend maaken. En evenwel bemin ik die heks, ondanks haare fierheid en woede.

(Overluid.)

Ik beveel u, om mij oogenbliklijk te beminnen.

BLONDE.

Ha! ha! ha! U te beminnen! Kom maar een welnigjen nader, dan zal ik u de gevoelige bewijzen van mijne liefde geeven.

OSMIJN.

Koppig ding! weet gij niet dat gij mij toebehoord; en dat ik u daar voor straffen kant?

BLONDE.

Waag het niet om mij aan te raaken, indien uwe oogen u lief zijn.

OSMIJN.

Hoe! gij onderstaat u....

BLONDE.

Wel daar os wat aan te onderstaan! Gij, niet ik, zijt de onbeschaamde, die u te veel Vrijheid aanmaatigd. Zulk een oud leelijk gezicht, onderstaat het, om een meisjen, zo als ik, jong, schoon, en tot vermaak geboren, even als eene slaavin te bevelen. Waarlijk! dat zou alleen aan mij staan. Aan ons behoord het bewind. Gij lieden zijt onze slaaven; en gelukkig hij, die verstand genoeg heest om zijnen keten te verligten.

OSMIJN.

Zij is waarachtig dol! - Hier, hier in Turkijen?

BLONDE.

Wat, Turkijen! Een vrouw is overäl vrouw, in Turkijen en in Holland, of waar zij wezen mag! Zijn uwe vrouwen zo dwaas, dat zij zich door u laaten

regeeren; zo veel te slechter voor haar. In Holland verstaan de vrouwen haare zaak veel beter. Laat ik hier ook maar eens gezeten zijn, dan zal het hier mede wel spoedig veranderen.

OSMIJN.

Bij Alla! Die meld zou in staat zijn, om alle onze wijven in opstand te brengen. Maar....

BLONDE.

Op bidden moet gij u toeleggen, indien gij iets van ons wilt verwerven; vooral minnaars van uwe soort.

OSMIJN.

Ja, indien ik Pedrillo waar, of zulk een draadpop als hij is, dan zou ik denkelijk welkom zijn. Want uit u beider gebaarden heb ik reeds genoeg gemerkt.

BLONDE.

Net geraaden, Papa! net geraaden. Gij kunt toch zeer gemakkelijk besluiten, dat de bevallige Pedrillo, mij aangenaamer is, dan uw blaasbalken gezicht. Derhal ven, wanneer gij verstandig waart.....

OSMIJN.

Dan zou ik u vrijheid laaten, om met hem te doen en te maaken wat gij wilt? he!

BLONDE.

Zekerlijk zoud gij daar beter bij vaaren; want op die wijze als gij het aanvat, wordt gij gewis bedroogen.

OSMIJN.

Vergif en dolk! Nu, is mijn geduld ten einde. Voort, daadelijk in huis! en zo gij het waagt....

BLONDE.

Maak mij niet aan 't lagchen.

OSMIJN.

In huis, zeg ik.

BLONDE.

Niet van uwe plaats, zeg ik.

OSMIJN.

Maak niet dat ik geweld moet gebruiken.

BLONDE.

Geweld zou ik met geweld te keer gaan. Mijne meestresse heeft mij hier in den tuin gezonden; zij is de beminde van den Bassa; zijn alles: het heeft mij dus maar één woord te kosten, en gij krijgt vijftig stokslagen op de voetzoolen. Derhalven, vertrek!

OSMIJN, *ter zijde*.

Dat is een duivelin! Ik moet, bij mijn ziel! toegeeven, of zij is in staat om haar dreigen te vervullen.

Duo.

OSMIJN.

Ik ga dan, doch raad u vooräll',
Den snoeshaan, Pedrillo te mijden.

BLONDE.

Maak voort toch: ik weet wat ik zal.
Ik kan uw gebieden niet lijden.

OSMIJN.
Beloof mij...

BLONDE.
Wat willen die reên?

OSMIJN.
De duivel!

BLONDE.
Voort, laat mij alleen.

OSMIJN.
'k Beveel u, van hier niet te wijken.
Gehoorzaam mij, wees toch niet dol.

BLONDE.
Nu zal ik mijn vlagge niet strijken,
Al waart gij de groote Mogol.
Te saamen, elk ter zijde.

OSMIJN.
ô Hollanders! zijt gij geen dwaazen?
Gij laat uwe vrouwen regeeren!
Gij duldt al haar tieren en raazen,
En stelt haar bevelen geen perk!

BLONDE.
Een vrij mensen veracht alle dwaazen,
Laat nimmer als slaaf zich regeeren.
Men juicht bij het dreigen en raazen,
En stelt zijn gebieder zelv perk.

BLONDE.
Nu, gaat gij?

OSMIJN.
Spreekt gij zo tot mij?

BLONDE.
Niet anders.

OSMIJN.
'k Blijf hier dan, hoe 't zij.

BLONDE.*hem weg stootende.*
Een andermaal: nu moet gij wijken.

OSMIJN.
Wie zag zich zoo verongelijken?

Te Saamen.

BLONDE.*zij houd zich als of zij hem de oogen wil uitkrablen.*
Dat zal best aan uwe oogen blijken,
Zo gij nog langer hier vertoeft.

OSMIJN. ***bevreest te rug wijkende.***
Nu stil dan, 'k wil veelliever wijken,
Dan dat gij mij op slaagen toeft.

Tweede tooneel.

BLONDE, CONSTANZE, zonder Blonde te zien.

BLONDE.
ô Hoe treurig komt dat goede meisjen daar aan! Zekerlijk is het bedroefd een beminde te verliezen, en slaavin te zijn. Maar het is met mij al niet veel beter gesteld: evenwel heb ik dat vermaak nog, dat ik mijn Pedrillo, nu en dan nog eens mag zien, hoe geheim en zeiden het dan ook geschieden mag. Maar wie kan tegen den stroom opvaaren?

CONSTANZE.

Recitativo.

Welk een foltring doet mijn boezem zwoegen
Sints het lot die wreede scheiding maakte!
ô Belmonte weg is all' 't genoegen,
Dat ik eens aan uwe zijde smaakte!
Kwelling en verlangen
Woonen beurtlings nu in mijn beklemde borst.

Aria.

Droefheid doet mijn ziel verteeren,
Daar 'k van u gescheiden, ween.
Als een roos, bij 't vogt ontbeeren,
Stervend, door zijn beeld kan leeren,
Smelt mijn kwijnend leven heen.
Zelfs der lucht durf ik niet klaagen:
"Mijne ziel lijd bittre smart"!
Want, onwillig die te draagen,
Drukt zij die toch, alle dagen,
Weder in mijn kloppend hart.

BLONDE.

ô Mijne waarde meesteresse! blijft gij nog altijd zo treurig?

CONSTANZE.

Kunt gij dit vraagen, gij, die mijne rampen weet? - Ziedaar weder een avond g en 'er is nog geene tijding, geene hoope. - En morgen, ô Hemel! ik durf 'er niet aan denken.

BLONDE.

Beur u ten minsten wat op. Zie, hoe schoon deze avondstond is! Hoe lieflijk ons alles tegen lacht! Hoe vrolijk de vogelen ons dagelijks tot deelgenooten van hun gezang willen maaken. Verban uwe droefheid, en vat moed.

CONSTANZE.

Meisjen! meisjen! hoe gelukkig zijt gij, dat gij zo gelaaten kunt zijn in de tegenspoeden. ô Dat ik het ook konde wezen!

BLONDE.
Dat staat alleen aan u: hoop slechts.

CONSTANZE.
Daar de minste schijn van hoop meer te zien is!

BLONDE.
Hoor! ik houde eene zaak nimmer voor verlooren, zij moge 'er zo slegt uitzien als zij wil: want wie zich altijd het slegtste voorsteld, is 'er waarlijk ook het slegtste aan.

CONSTANZE.
En wie zich altijd roet hoop vleit, en zich op het laatst bedrogen vind, heeft dan niets meer over dan de wanhoop.

BLONDE.
Nu, ieder denkt op zijne wijze: maar ik geloof toch bij de mijne het beste te zullen vaaren. Hoe spoedig zou Belmonte met losgeld hier kunnen verschijnen; of ons, op de eene of andere wijze, kunnen wegvoeren? Wij zijn toch de eerste vrouwen niet welke de turksche handen zouden ontsnapt zijn. - Daar komt de Bassa.

CONSTANZE.
Laat ons hem ontwijken.

BLONDE.
Het is te laat. Hij heeft u. reeds gezien. Doch ik durf vrij uit den weggaan, want hij zend mij anders toch heen.

(Bij het vertrekken.)

Houd moed! wij komen vast nog eens in ons Vaderland terug.

Derde tooneel.

CONSTANZE, SELIM.

SELIM.

Nu Constanze, hebt gij mijn voorstel overwoogen? De dag is haast ten einde; morgen moet gij mij beminnen, of.....

CONSTANZE.

Moet? Welk eene haatelijke begeerte! Even of men de liefde bevelen kan, gelijk een dragt slaagen! - Maar, ja: zo als gij Turken te werk gaat, kunt gij alles bevelen, en dus de liefde ook. Intusschen zijt gij wezentlijk te beklaagen. Gij sluit de voorwerpen uwer liefde op, en zijt met een gedwongen genot te vreeden.

SELIM.

En zoudt gij dan gelooven, dat onze vrouwen minder gelukkig zijn, dan de vrouwen in uw land?

CONSTANZE.

Die niets beter kennen!

SELIM.

Op deeze wijze zal 'er geene hoop zijn, dat gij ooit anders zult denken.

CONSTANZE.

Mijnheer! ik zal in alles openhartig met u ongaan - want waaröm zoude ik mij langer ophouden, mij zelve

met eene ijdele hoop te vlijën, dat gij u, door mijne gebeden zoud laaten beweegen - ik zal altijd zoo denken als heeden. U eeren, u hoogachten, maar.... beminnen! - nooit!

SELIM.

En gij siddert niet voor de magt die ik over u hebbe?

CONSTANZE.

In het minste niet. De dood is alles wat ik verwagten kan; en hoe eerder die komt, hoe aangenaamer het mij zijn zal.

SELIM.

Ellendige! Neen, gij zult niet sterven, maar de wreedste folteringen wachten u.

CONSTANZE.

Ook die zal ik verdraagen; gij schrikt mij niet af: ik verwacht alles.

Alle martelingen
Mogen mij omringen,
Ik verächt de smart en pijn.
'k Zal ze all' weêrstreeven,
Dan eerst zoude ik beeven,
Als, ik ontrouw konde zijn.
Laat u beweegen,
Verschoon mij nu:
Des hemels zegen
Beloon dan u.
Maar eischt gij mijn' smarte,
Willig, rein van harte,

Kies ik alle pijn en nood.
Dat uw drift zich voede,
Koele, streele, en woede.
Op 't laatst bevrijd mij toch de dood.

Vierde tooneel.

SELIM.

Is dat een droom? Van waar heeft zij in ééns al dien moed verkreegen, om zich op deeze wijze tegens mij te gedraagen? - Zou zij mogelijk eenig uitzicht hebben om te ontkomen? Ha! daar zal ik zorg voor draagen!

(Hij wil vertrekken.)

Maar dat is het niet; want dan zou zij veinzen, om mij daar door in slaap te wiegen. Neen, het is wanhoop! Met strengheid zal ik niets bij haar uitrichten; met bidden ook niet. Derhalven wat dreigen en verzoeken niet vermogen zal de list te weeg brengen.

Vijfde tooneel.

BLONDE.

Hoe! de Bassa vertrekt, en Constanze is ook reeds weg! Zouden zij het met elkander eens zijn geworden? Neen, dat geloof ik niet, - Het goede meisjen heef haaren Belmonte te lief. Ik beklaag haar van harte. Maar zij is te aandoenlijk in haaren toestand. Zekerlijk weet ik niet hoe ik mij houden zoude, in-

dien ik mijn Pedrillo niet hier had. Maar zo gevoelig zou ik toch niet zijn. De mannen verdienen het waarachtig niet, dat men zich om hen dood zoude kwellen. Mogelijk zou ik dan op zijn turksch denken!

Zesde tooneel.

BLONDS, PEDRILLO.

PEDRILLO.
Bst! bst! is de weg vrij?

BLONDE.
Kom maar, kom! De Bassa is weder te rug, en mijn ouden grijn heb ik zo even het hoofd wat gewasschen. Maar wat hebt gij te berichten?

PEDRILLO.
ô Nieuwigheden, boven nieuwigheden, die u zullen verwonderen.

BLONDE.
Nu spoedig dan, spoedig! wat is het?

PEDRILLO.
Voor dat ik u, mijn hartediefjen! eenig bericht kan mededeelen, moet ik u een hartelijke kusch geeven. Gij weet immers dat een gestoolen kusch het beste smaakt?

BLONDE.
Foei! foei! als dat uwe nieuwigheden zijn...

PEDRILIO.

Gekkin! maak daar toch geen geweld over. De oude schurk Osmijn staat zekerlijk hier of daar weêr op den uitkijk.

BLONDE.

Nu: en de nieuwigheden?...

PEDRILLO.

Zijn, dat het einde van onze slaavernij voor de deur staat.

(Hij ziet zorgvuldig overäl rond, of hem niemand beluisterd.)

Belmonte, de beminde van Constanze, is aangekomen, en ik heb hem, onder den naam van een Italiaansche bouwmeester, hier in het Paleis gebragt.

BLONDE.

Ach! wat zegt gij? Relmonte hier?

PEDRILLO.

Met lijf en ziel.

BLONDE.

ô Dat moet Constanze daadlijk weeten.

(Zij wil vertrekken.)

PEDRILLO.

Hoor eens, Blonde! hoor eens. Hij heeft een schip, niet verre hier van daan, gereed liggen, en wij hebben beslooten om u beiden deezen nacht te schaaken.

BLONDE.

ô Allerliefst! allerliefst! waarde Pedrillo! Dat verdiend een kusch! daar! - Nu vliegend naar Constanze.

(Zij wil vertrekken.)

PEDRILLO.

Wacht! wacht! Laat ik eerst met u spreeken. Om middernacht komt Belmonte, met een ladder, aan het vengster van Constanze: en ik, aan het uwe, en dan gaat het: marsch! marsch!

BLONDE.

ô Voortreflijk! Maar Osmijn?

PEDRILLO.

Daar heb ik deezen slaapdrank voor gereed gemaakt; dien meng ik hem, op de beste wijze, in zijnen drank: verstaat gij mij? Ook heb ik hier een flesjen voor hem gevuld. Gaat het met de eene niet, dan gaat het met de andere.

BLONDE.

Zorg niet voor mij. Maar kan Constanze haar beminde niet spreeken?

PEDRILLO.

Zodra het geheel duister is, zal hij hier in den tuin komen. Ga heen, en bericht Constanze een en ander. Ik zal Belmonte hier verwagten. Vaar wel, mijn hartediefjen! Vaar wel!

BLONDE.

Vaar wel, lieve Pedrillo! ô Welk eene vrolijke tijding zal ik overbrengen.

Welk genoegen! welk een vreugd!
Maakt mijn gantsche hart verheugd.
Uitstel kan dit niet gehengren,
'k Moet haar straks de tijding brengen.
'k Wek door juichen, hupplen, springen,
Vrolijk lagchen, schertzen, zingen,
Haar verslagen hart vol vreugd.

Zevende tooneel.

PEDRILLO.

ô Was alles maar reeds voorbij! waren wij maar in open zee, en hadden mij onze meisjens in den arm, en dit vervloekte land agter den rug! - Maar men moet het waagen: nu, of nimmer. Die waagt die wint.

Kloek gestreeden!
Spoedig vreede!
Nu de laffe vrees verjaagd.
Zou ik beeven?
Zou ik klaagen?
Niet mijn leven
Moedig waagen?
Neen, ô neen! het moet gewaagd.
Kloek gestreeden,
Spoedig vreede,
Nu de laffe vrees verjaagd.

Agtste tooneel.

OSMIJN, PEDRILLO.

OSMIJN.

Ei, ei, zijt gij zo vrolijk? Het moet u verduiveld wel gaan.

PEDRILLO.

ô Waarom zou men geduurig het hoofd laaten hangen? Men wint, bij den drommel! daar niets mede. De Pedrillo's zijn, misschien van Adams tijden af, altijd vrolijke lieden geweest. Vreugde en, wijn kan de hardde slaavernij verzoeten. Zekerlijk kunt gij, arme slokker! niet begrijpen, dat 'er zulk een vermaak in een goed glas wijn verborgen is. Waarlijk, Mahomet heeft zijne aanhangers duivels bij den neus gehad, toen hij den wijn verbood; maar hij dacht mogelijk, dat als alle de turken dien lekkeren drank dronken, dat hij 'er dan gebrek aan zoude hebben. Hoor eens, wanneer 'er die verwenschte wet niet was, dan zoud gij een glaasjen wijn met mij moeten drinken; gij mogt dan willen of niet!

(Ter zijde.)

Mogelijk tast hij toe: want hij lust hem heel graag.

OSMIJN.

Wijn drinken, met u? - Ja, vergif!

PEDRILLO.
Altijd vergif en dolk, of dolken en vergif! Leg toch dat oud vooroordeel eens af, en wees verstandig. Zie eens, een paar flessen heerlijke cijpersche wijn! Ach!

(Hij toont hem twee flesschen, van welke de een grooter dan de andere is.)

Die zullen mij heerlijk smaaken.

OSMIJN. ***ter zijde.***
Indien ik hem durfde vertrouwen!

PEDRILLO.
Dat is wijn! ô Dat is heerlijke wijn!

(Hij zet zich, naar de wijze der Turken, op den grond neder, en drinkt uit de kleine flesch.)

OSMIJN.
Is de groote flesch ook goed!

PEDRILLO.
Denkt gij mogelijk, dat ik 'er vergif in gedaan heb? Ho! ho! wees niet verleegen. Zou het de pijn wel waard zijn, dat ik, om uwentwille, ter helle voer? - Daar, ziet eens, ik drink 'er zelf van.

(Hij drinkt een weinig uit de groote flesch.)

Nu, bedenkt gij u nog? - Vertrouwt gij mij noch niet? Foei, Osmijn! gij moet u schaamen! Daar, neem!

(Hij geeft hem de groote flesch.)

Of wilt gij de kleine?

OSMIJN.
Neen, laat staan; laat staan! Maar zo gij mij verraadt?

(Hij {problem}iet zorgvuldig in 't rond.)

PEDRILLO.

Even of wij elkander niet meer nodig hadden! Kom, frisch aangevat! Mahomet ligt reeds lang op zijn één oor, en heest geheel iets anders te doen, dan zich met uwe flesch wijn op te houden.

Duo.

PEDRILLO.

Vivat Bachus!
Bachus leeve!
Bachus was een dapper man!

OSMIJN.

Zou 'k het waagen?
Zou ik drinken?
Als Alla het merken kan?

PEDRILLO.

Wat helpt dat talmen!
Drink hartig, drink luchtig.
Gij hebt al te lang reeds gevraagd.

OSMIJN.

Nu, dat 's gedronken,
De wijn is gezonken.
Dat noem ik, waarachtig gewaagd.

BEIDEN.

Nu leeven de Meisjens,
De blonden, de bruinen.
Zij leven lank!

PEDRILLO.

Dat smaakt lekker!

OSMIJN.
Dat smaakt heerlijk!

BEIDEN.
Ach! dat is een Godendrank!
Vivat Bachus!
Bachus leeve!
Bachus vond dien Godendrank!

PEDRILLO.
Ja waarlijk, dat moet men bekennen, dat 'er niets is dat de wijn overtreft. Wijn is mij veel aangenaamer dan geld en meisjens. Ben ik eens verdrietig, of knorrig, dan neem ik mijn toevlucht tot de flesch, en naauwlijks zie ik 'er den bodem van, of alle mijne droefheid is verdweenen. Mijn flesch kijkt mij niet zuur aan, zo als mijn meisjen, wanneer haar het hoofd niet wel staat. En men mag praaten wat men wil, van de zoetheid der liefde, en het genoegen van den echtenstaat, wijn op de tong smaakt boven alles!

Bij Osmijn begint de wijn en de slaapdrank reeds te werken, zo dat hij, op het einde van dit Tooneel, telkens slaaperiger en loomer wordt. Echter behoort de Tooneelspeeler dit niet al te ver te trekken. Hij moet altijd half droomend en slaapdronken blijven.

OSMIJN.
Dat is waar, wijn... wijn is een beer... lijke drank; en... en... onze groote Profeet.... moet... het mij... niet... niet... kwalijk neemen... vergif... en dolk!..

de wijn smaakt.... heer... lijk!... Niet waar.... broe... broeder Pedrillo!

PEDRILLO.
Zeer zeker, broeder Osmijn. Zeer zeker.

OSMIJN.
Men wordt... aan... stonds.... zo... zo vrolijk...

(Hij knikt somtijds met het hoofd.)

Zo... zo opgeruimd. Hebt... gij... nog meer?.. broeder!

(Hij reikt op eene belagchelijke wijze, naar de tweede flesch, die Pedrillo hem geeft.)

PEDRILLO.
Hoor papa! drink maar niet te veel; want het loopt in 't hoofd!

OSMIJN.
Wees... maar... niet... niet bezorgd... ik... ik ben zo, zo nuchter... als mogelijk is...
Maar, dat.... is waar;..

(Hij begint zich op den grond uit te rekken, en rond te wentelen.)

het smaakt.... heerlijk!

PEDRILLO. ***ter zijde.***
En het werkt ook heerlijk!

OSMIJN.
Maar... verraaden, moet gij mij niet, broêrlief... verraaden!.. want, indien Mahomet...
neen, neen; de Bassa... wist.... ziet gij... lieve Blonde.... ja... of.... neen!

PEDRILLO. ***ter zijde.***
Nu wordt het tijd, om hem weg te maaken.

(Overluid.)

Nu kom, oude! laat ons gaan slaapen.

(Hij helpt hem van den grond op.)

OSMIJN.

Slaapen?... schaamt gij u niet? - Vergif en dolk!.. wie zou zo slaaperig zijn?

(Hij geeuwt.)

Het is.... naauwelijks... middag.

PEDRILLO.

Ha! ha! ha! de zon is reeds onder. - Kom, spoedig, dat de Bassa ons hier niet betrapt.

OSMIJN. ***in 't heen gaan.***

Ja, ja... een flesch... goede wijn... Bassa!.. gaat boven alles!.. goede... nacht... broer... lief... goede.. nacht.

(Pedrillo leidt hem weg, maar komt aanstonds weêr terug.)

Negende tooneel.

PEDRILLO. ***Osmijn nabootzende.***

Goede... nacht... broer... lief!.. goede... nacht! Ha! ha! ha! Kan men u zo betrekken, oude ijzervreeter! met uw vergif en dolk? Gij hebt uwe laading. Maar, het is nog zo vroeg in den avond! Eer het middernacht is, moeten 'er nog drie uuren verloopen: en hoe ligtelijk kan hij dan weêr uitgeslaapen hebben? - St! St! mijnheer! kom toch! Onze Argus is blind. Ik heb hem rustig toegedekt.

Tiende tooneel.

BELMONTE, PEDRILLO.

BELMONTE.

ô Dat onze aanslag gelukte! Maar zeg, is Constanze noch niet hier?

PEDRILLO.

Zie daar komt zij juist, door de laan. Spreek alles met haar af; maar wees toch kort: want deverraader slaapt niet lang.

Elfde tooneel.

BELMONTE, CONSTANZE, PEDRILLO. BLONDE. Geduurende de gesprekken tusschen Belmonte en Constanze, spreekt Pedrillo zachtkens met Blonde, aan wie hij door gebaarden, het geheele Tooneel met Osmijn te kennen geeft, en deszelfs gedrag naarbootst: haar verder beduidende, hoe hij, om middernacht, met een ladder, onder haar vengster zal komen, om haar weg te voeren.

CONSTANZE. ***Belmonte in de armen vliegende.***

ô Mijn Belmonte!

BELMONTE.

ô Constanze!

CONSTANZE.

Is het mogelijk! Na zo veele benaauwde dagen, na zo veel lijden, u, in mijne armen weder te zien.

BELMONTE.

ô Dit oogenblik verzacht alle mijne rampen! Doet mij alle mijne smarten vergeeten!

CONSTANZE.

Hier wil ik aan uwen boezem hangen, en schreijen! Ach! heeden voel ik, dat de vreugde ook haare traanen heeft.

BELMONTE.

Als de vreugde - traanen vloeijen,
Lacht de liefde, den geliefden toe.
Paerlen, die op wangen gloeijen,
Vangt men kussend, immer blij te moê.
Ach! Constanze! dit gelukken!
U, aan mijne borst te drukken,
Kan mijn ziel op 't hoogst verrukken,
Loont den ramp door ons gesmaakt.
ô Hemel! kroon ons onderwinden,
Ach! dat wij nooit weêr ondervinden,
Welk een smart de scheiding maakt.

Ik heb hier, in de nabijheid, een schip gereed liggen; om middernacht, wanneer alles in rust is, kom ik onder uw vengster;... en dan zij de Liefde onze beschermëngel.

CONSTANZE.

ô Welk een vermaak! Wat zoude ik met u niet waagen? - Ik zal u verwachten.

PEDRILLO.
Dus, lieve Blonde! pas maar wel op! Hoort gij?

BLONDE.
Zorg niet voor mij! - Het zou het eerste avontuurtjen zijn, dat een Meisjen versliep.

PEDRILLO.
Gij zult mijne aankomst spoedig merken, wanneer gij zo wat hoort brommen, zo als des avonds mijne gewoonte meest is: pas dan op, want dan moeten wij, met één sprong in het schip zijn. Nu spoedig moed gevat, en niet gewanhoopt: want wie alles te verliezen heeft, moet alles waagen.

CONSTANZE.
Als het maar wel afloopt.

BELMONTE.
Wij moeten het hoopen - de Liefde zal onze leidsvrouw zijn.

Quator.

CONSTANZE.
Ach! Belmonte! ach! mijn leven!

BELMONTE.
Ach! Constanze! mij hergeeven!

CONSTANZE.
Is het mooglijk? Welk verrukken!
U aan mijne borst te drukken;
Na zo veele dagen smart.

BELMONTE.
Welk een blijdschap! u te ontmoeten!
Dat kan alle ramp verzoeten.
ô Hoe vrolijk is mijn hart.

CONSTANZE.
Zie mijn vreugde traanen vloeijen!

BELMONTE.
Kussend, mijne wang besproeijen,

CONSTANZE.
Dat deez' vloed de laatste zij!

BELMONTE.
Ja! nog heeden wordt gij vrij.

PEDRILLO.
Dus, mijn Blondjen! wil niets duchten.
Alles is gereed tot vluchten,
Te twaalf uuren staan wij klaar.

BLONDE.
Zou mij dit bericht ontstellen?
De minuuten zal ik tellen,
Waar' het oogenblik reeds daar!

ALLEN.
Helder schiet de zon haar straalen,
Door de donkre nevels heen!
Onze vreugde kent geen paalen,
Wij zien 't eind van ons geween!

BELMONTE.
Dan, ach! bij 't eind der smart,
Gevoelt mijn juichend hart,
Nog veel geheime zorgen.

CONSTANZE.
Wat is het, liefste? spreek!
Wat deert u toch? - Ik smeek...
ô Houd mij niets verborgen.

BELMONTE.
Men zegt: gij zijt....

CONSTANZE.
Nu?... radder!

Belmonte en Constanze, zien elkander stilzwijgend en bevreest aan.

PEDRILLO, ***hij geeft door tekenen te kennen, dat hij gevaar loopt, om gehangen te worden.***
Maar, Blondjen! ach! de ladder!
Zijt gij wel zo veel waard?

BLONDE.
Loop gek! wat wilt gij praaten!
Gij moest die vraag mij latten,
Dan ging het naar den aart.

PEDRILLO.
Maar vrind Osmijn....

BLONDE.
Laat hooren.

CONSTANZE, ***tegen Belmonte.***
Hebt gij de spraak verlooren?

Te Saamen.

BELMONTE.
ô Neen! maar wordt niet boos,
Wanneer ik roekeloos
Slechts om 't gerucht, het waage,
U siddrend, beevend vraage:
Of gij den Bassa mint?

PEDRILLO.
Dorst vrind Osmijn, te loos,
Ofschoon gij 't niet verkoos,
Als heer niet iets te waagen,
Dat ik u eerst zou vraagen?
Ik weet hij u bemind.

CONSTANZE, ***schreijende.***
Hoe grieft gij mij, mijn vrind!

BLONDE, ***hem een oorvijg geevende.***
Daar, hebt gij 't antwoord, vrind!

PEDRILLO, ***zijn hand op de wang houdende.***
Nu ben ik gantsch verlicht.

BELMONTE, ***knielende.***
Constanze! ach vergeef!

BLONDE, ***Pedrillo toornig verlaatende.***
Ik ken te wel mijn pligt.

CONSTANZE, ***zich zuchtende van Belmonte verwijderende.***
Wie was 't die trouwer bleef?

Eerst alleen, daar na allen te saamen.

BLONDE, ***tegen Constanze.***
Die twijflaar vraagt mij nog:
Of Osmijn iets kon winnen?

CONSTANZE, ***tegen Blonde.***
En Belmont twijffelt, och!
Ik zou den Bassa minnen!

PEDRILLO, ***de hand vóor de wang houdende.***
Wordt Blondjen eens mijn vrouw,
'k Durf op haare eer dan zweeren.

BELMONTE, ***tegen Pedrillo.***
Constanze is mij getrouw,
Geen twijfling kan haar deeren.

Te Saamen.

BLONDE ***en*** **CONSTANZE.**
Als mannen ons verdenken,
Onze eer door argwaan krenken,
Der vrouwentrouw versmaên,
Dan moet men ben weêrstaan.

BELMONTE ***en*** **PEDRILLO.**
Als 't vrouwen reeds kan krenken,
Dat mans haare eer verdenken,
Dan lagcht haar deugd ons aan,
En de eisschen zijn voldaan.

PEDRILLO.
Kunt gij, Blonde 't mij vergeeven?
'k Moet meer voor mijn hoofd thans beeven.
Dan ik voor uw straks deedt.

BELMONTE.
Ach! Constanze! ach! mijn leven!
Zoudt gij mij nu niet vergeeven,
Dat ik deeze vraage deedt?

BLONDE.
Neen: gij dorst, te snood, gelooven,
Dat ik iets, mij nooit te ontrooven,
Aan dien ouden had besteed.

CONSTANZE.
Belmont! hoe! gij kunt gelooven,
Dat men mij een hart zou rooven,
Dat ik had aan u besteed.

BELMONTE *en* PEDRILLO.
Ach! vergeef het!
Zie mijn rouwe!

CONSTANZE *en* BLONDE.
Ik vergeef het
Aan uw rouwe.

ALLEN.
Braaf! nu 's alles afgedaan!
Nu leeve de liefde!
Zij blijve op den duur, zoet!
Niets stooke den vuurgloed
Van minnenijd aan!

Einde van het Tweede Bedrijf.

Derde bedrijf.

Het Tooneel verbeeld een open plaats voor het Paleis van den Bassa. Aan de eene zijde bevindt zich gemeld Paleis, aan de andere zijde de wooning van Osmijn. In het verschiet de Zee. Het is middernacht.

Eerste tooneel.

PEDRILLO, KLAAS draagende een ladder.

PEDRILLO.

Zo, waarde Klaas! leg de ladder hier maar neder, en haal nu de andere maar van boord. Maar vooral zacht, dat 'er geen gerucht gemaakt worde: want het is hier nu, in den volsten zin: Vrijheid!.. of de dood!

KLAAS.

Laat mij maar begaan, ik versta mij ook een weinigjen op die zaak. Hadden wij u allen maar aan boord.

PEDRILLO.

Ach! waarde vrind! ik geloof, dat wanneer wij met onze buit gelukkig in spanjen mogen aanlanden, Belmonte u in goud zal laaten beslaan.

KLAAS.

Evenwel niet in heet goud, want dat zou mijn blanke vel kunnen kwetsen, en dat zou jammer zijn. Maar dat zal zich alles wel schikken. Ik ga om de ladder.

PEDRILLO, *alleen*.

ô Indien ik zeggen zou, dat mijn hart nu niet klopte, dan zou ik verschrikkelijk liegen. Die duivelsche Turken verstaan in het minst geen spotternij; en ofschoon de Bassa een Renegaat is, zo is hij toch, wanneer het op het koppenklooven aankomt, een volkomen Turk.

(Klaas brengt de tweede ladder.)

Zo, braave Klaas! ligt nu uwe ankers maar, haal de zeilen in top, want eer een half uur verloopen is, hebt gij uwe volkomene laading.

KLAAS.

Bezorg ze maar spoedig, en laat dan verder de zorge mij aan bevolen.

Tweede tooneel.

BELMONTE, PEDRILLO.

PEDRILLO.

Ach! - ik moet adem haalen! - Mijn hart wordt te saamen getrokken, even of ik het grootste schelmstuk moest uitvoeren. - Maar! waar blijft mijnheer toch!

BELMONTE, ***roepende.***
Pedrillo! Pedrillo!

PEDRILLO.
Ha! daar is hij, als of hij geroepen was.

BELMONTE.
Is alles gereed?

PEDRILLO.
Alles. Thans wil ik een weinig rondom het Paleis *recognosceeren*, om te zien, hoe daar alles uitziet. Zingt intusschen eens: ik heb dat alle avonden gedaan; en wanneer gij iemand gewaar wordt, of ontmoet; want alle uuren gaat hier een wagt van Janitzaaren rond: zo behoeft gij u, dien aangaande, niet te bekommeren, want ze zijn dit van mij reeds gewoon. En het is vast beter, dat men ons, op die wijze aantreft, dan dat men ons in stilte hier vindt.

BELMONTE.
Laat dit aan mij, en kom spoedig weder.

Derde tooneel.

BELMONTE,
ô Constanze! Constanze! hoe klopt mij het harte! Hoe meer het oogenblik nadert, hoe meer angst 'er in mijne ziele ontstaat! Ik vreeze en wensche, beeve en hoope. ô Liefde! zijt gij mijne leidsvrouw!

Ik voel mijn hoop door u versterken,
'k Vertrouw, ô Liefde! op uwe magt.
Daar gij zo veele wonderwerken,
Reeds dikmaals hebt tot stand gebragt.
't Geen ieder mensch onmooglijk scheen,
Bragt gij, ô Liefde! toch bij een.

Vierde tooneel.

BELMONTE, PEDRILLO.

PEDRILLO.

Alles ligt op één oor. Het is zoo stil en zoo gerust overäl, als of het den eersten dag na den zondvloed ware.

BELMONTE.

Welaan, dat wij haar dan nu in vrijheid stellen! Waar is de ladder!

PEDRILLO.

Niet zo driftig, Ik moet eerst het teken geeven.

BELMONTE.

Wat belet u dan nog, om het doen? Maak toch voort!

PEDRILLO, ***op zijn Horologie ziende.***

Juist van pas, op slag van twaalven! Ga daar op den hoek, en draag wel zorg, dat wij niet verrast worden.

BELMONTE.

Talm maar niet.

Belmonte gaat aan het einde van het Tooneel.

PEDRILLO, ***zijne Mandoline voor den dag haalende.***

De stoutmoedigheid is toch een drommelsche aartige zaak! Wie ze niet bezit, kan ze met alle moeite maar niet verkrijgen! Wat klopt mijn hart! tik, tak, tik, tak. Mijn vader moet zeker een aarts-bloodaart, of een smit zijn geweest, want anders was dat kloppen onmogelijk.

(Hij begint te speelen.)

Nu, ik zal het dan waagen!

(Geduurende het zingen speelt hij op de Mandoline.)

Romanze.

1.

Een lieve meid, gitzwart van haair,
Het aanzicht blank en rood,
In moorenland gevangen waar,
Riep dag en nacht, met groot misbaar,
'Wie helpt mij uit den nood.'

2.

Toen sprong uit vreemde landen voort,
Een Ridder voor den dag:
Die, door baar klaagstem aangespoord:
Haar toeriep: ''k waag mijn hoofd en woord,
'Als ik u redden mag.'

Tot heden gaat alles nog goed. Ik hoor niets.

BELMONTE, ***terug komende.***
Maak een eind Pedrillo.

PEDRILLO.
Het hapert geenzins aan mij, dat zij niet voor der dag komen. Een van beiden is zeker, of zij slaapen vaster dan ooit; of de Bassa is bij de hand. Wij zullen verder de proef neemen. Blijf gij intusschen op uwen post.

(Belmonte gaat weder te rug.)

3.

‘Ik kom in 't midden van den nacht,
Tot u; laat mij dan in.
Ik vrees geen slot, geen muur, geen wacht,
Hola! hoor toe! om middernacht,
Dan gaat het naar uw' zin.’

4.

Hij sprak: hij kwam, toen 't twaalf sloeg.
De Ridder liet niets na.
Zij reikte hem de hand, en loeg.
Men vond haar leêge plaats heel vroeg.
Voort was zij: Heisasa!

Pedrillo hoest eenige maalen, Constanze opent het vengster.

PEDRILLO.
Zij doet open, mijnheer! - Zij doet open.

BELMONTE.
Ik kom! Ik kom!

CONSTANZE, ***boven aan het vengster.***
Belmonte!

BELMONTE.

Constanze! Hier ben ik. - spoedig de ladder!

Pedrillo plaatst de ladder tegens het vengster van Constanze; Belmonte klimt naar boven, wordende de ladder door Pedrillo vast gehouden.

PEDRILLO.

Welk eene vreesselijke vertooning!

(Hij ligt de hand op zijn hart.)

Het wordt hier hoe langer hoe erger, om dat het nu regt ernst wordt. Wanneer zij mij hier eens aantroffen, hoe schoon zouden zij met mij omgaan? Kop af, spietsen, of hangen, ziedaar het gunstig vooruitzicht voor deezen mijnen getrouwen dienst! Dan, het begin is nu gemaakt, en te rug te keeren, is bijna onmogelijk. Het moet 'er dan nu mede door: Vrijheid! - of de dood! - Evenwel het laatste liever niet.

BELMONTE, *met Constanze beneden de deur uitkomende.*

Nu, mijn lieve Constanze! nu heb ik u weder. Thans zijt gij weder geheel in mijne magt, en niets zal ons meer scheiden.

CONSTANZE.

ô! Hoe vreeslijk klopt mijn hart! Ik ben naauwelijks in staat om staande te blijven. Als wij maar gelukkig ontkomen!

PEDRILLO.

Toe, toe, maakt voort! nu niet te praaten. Als

wij nu lang raadpleegen en zuchten, dan steekt de duivel of Osmijn, toch een stok in het wiel.

(Hij stoot Belmonte en Constanze voort.)

Toe, spoedig naar het strand! ik zal u daadelijk volgen.

(Belmonte en Constanze vertrekken.)

Nu, kleine liefdegod! magtige hartedief! houd gij nu de ladder vast; en bedek mij, beneevens al dit tuig, met eenen dikken nevel, op dat geene turksche oogen, deeze onderneeming mogen zien,

(Geduurende het uitspreeken van de voorgaande woorden, heeft hij de ladder voor het vengster van Blonde, of de wooning van Osmijn, geplaatst, en is tot boven aan op geklommen.)

Blondjen! Blondjen! doe toch om 's Hemel wil open. Talm niet! want het is om hals en keel te doen.

(Het vengster wordt geöpend en hij klimt 'er in.)

Vijfde tooneel.

Osmijn en een stomme Moor komen ter zijde, uit Osmijns huis, in het welk Pedrillo geklommen is. Osmijn nog half slaapdronken, heeft een lamptaarn. De stomme geeft aan Osmijn, door tekenen, te verstaan, dat het niet in orde is; dat hij lieden gehoord heeft, enz.

OSMIJN.

Hoort gij gerucht? - Wat zal dat zijn? Mogelijk landloopers! - Ga heen, en zie overäl rond - en breng mij dan bericht.

De stomme gaat het Tooneel rond, luistert hier en daar; eindelijk wordt hij de ladder gewaar, welke tegen het vengster van Blonde staat: hij verschrikt, en toont dezelve aan Osmijn, die half slaapende, met de lamptaarn in de hand, tegens de post van de huisdeur leunende, staat te knikken.

OSMIJN.

Vergif en dolk! wat is dat? - Wie durft in mijn huis klimmen? - Dat zijn dieven, of moordenaars!

(Hij loopt waggelende en slingerende over het Tooneel, en daar hij nog half slaapdronken is, sloot hij zich nu hier dan daar.)

Spoedig! spoedig! haal de wacht! Ik zal hier intusschen oppassen.

De stomme vertrekt. Osmijn plaatst zich tegen de ladder, houd de lamptaarn in de hand, en valt weder in slaap. Pedrillo agterwaards uit het venster komende, treed de ladder af, tot op den schouder of het hoofd van Osmijn: te gelijker tijd ziet Blonde, welke gereed staat om Pedrillo te volgen, dat Osmijn tegen de ladder staat, en roept tegen Pedrillo.

BLONDE.

ô Hemel! - Pedrillo! - Wij zijn verlooren!

PEDRILLO, ***merkende dat 'er iemand tegens de ladder staat, ziet om, en wordt Osmijn gewaar: waarop hij daadelijk verschrikt, weder het vengster inklimt.***

Ach! welk een duivel heeft zich tegens ons verzwooren?

OSMIJN, ***hij klimt Pedrillo op de ladder na.***

Blondjen! Blondjen!

PEDRILLO, ***in 't opklimmen tegen Blonde.***

Terug! terug!

OSMIJN, ***nog boven op de ladder.***

Wagt gaauwdief! gij zult mij niet ontkomen. Help! help! help! dieven! dieven! Wachten, spoedig help! dieven! dieven! dieven!

Pedrillo en Blonde koomen de deur beneden uit, terwijl Osmijn om hulp roept. - Zij zien sidderende na de ladder, en sluipen onder dezelve door.

PEDRILLO ***en*** **BLONDE,** ***in 't heengaan.***

ô Hemel! sta ons bij! anders zijn wij verlooren!

OSMIJN.

Help! help! help! spoedig toch, maak voord!

Hij wil hen naloopen.

WACHTS, ***met fakkels, Osmijn tegenhoudende.***

Zacht! zacht! - waar naar toe?

OSMIJN.

Daar naar toe! daar naar toe!

DE WACHTS.

Wie zijt gij?

OSMIJN.

Vraagt mij toch niet langer, want anders komen die schelmen nog weg. Ziet gij dan niet? Daar staat de ladder oogt.

DE WACHTS.

Dat zien wij wel. Maar kunt gij die zelfs daar niet gezet hebben?

OSMIJN.

Vergif en dolk! kent gij mij dan niet? Ik ben Opzichter over de tuinen van den Bassa. Wanneer gij nog langer vraagt, dan zou het beter zijn, indien gij in 't geheel niet gekomen waart.

Eenige Wachts brengen Pedrillo en Blonde terug.

Hal ha! eindelijk weêr terug! Vergif en dolk! Zie ik regt? - Hoe! gij beiden?

(Tegens Pedrillo.)

Ha schelm! uw kop heeft den langsten tijd reeds vastgestaan.

PEDRILLO.

Hoor eens, broeder Osmijn! Gij kunt immers wel boerterij verstaan? Ik wilde enkel een weinig met uw meisjen rondwandelen, om dat gij heden daar niet zeer geschikt toe waart. Gij weet het immers wel

(ter zijde tegen Osmijn.)

wegens den cijperschen wijn!

OSMIJN.

Schurk! meent gij mij te bedriegen? Hier versta ik geene spotternij! uw kop moet af, zo waar ik een Muzelman ben.

PEDRILLO.

En hebt gij daar eenig voordeel bij? Wanneer ik mijn

hoofd verlies, zit uw hoofd daar door dan zo veel te vaster?

Een ander gedeelte van de Wacht, mede met fakkels voorzien, brengt Belmonte en Constanze terug.

BELMONTE, ***zich nog verweerende.***

Verrader! laat mij los.

DE WACHTS.

Zacht! zacht! jonge heer! men komt hier zo gemakkelijk niet van daan.

OSMIJN.

Ha! ha! Het gezelschap wordt hoe langer hoe grooter. Heeft mijnheer de bouwmeester ook eens een wandelingjen willen doen? ô Gij schelmen! Had ik geen gelijk

(tegen Belmonte.)

dat ik u niet in huis wilde laaten? Nu zal de Bassa zien welke braave lieden hij in zijnen dienst genomen heeft.

BELMONTE.

Wij zullen daar thans niet over spreeken! Laat hooren, of men op geene redelijke wijze met u kan handelen! Zie daar een beurs met zechinen; hij is voor u, en nog tweemaal zo veel, indien gij ons los laat.

CONSTANZE.

Ach! laat u beweegen!

OSMIJN.

Ik geloof dat gij raazend zijt! Geld hebben wij niet noodig, dat hebben wij buiten u. Maar uwe

koppen moeten wij hebben.

(Tegens de Wachts.)

Sleept hen daadelijk naar den Basa!

BELMONTE *en* CONSTANZE.

Wees toch barmhartig! Laat u beweegen.

OSMIJN.

Voor niets in de waereld! Ik heb lang gewenscht, om zulk een oogenblik eens te mogen aantreffen. Thands is het mij gelukt. Voort! - voort!

De Wachts brengen Belmonte, Constanze, Pedrillo en Blonde weg.

Zesde tooneel.

OSMIJN.

ô Hoe zal ik zegepraalen!
Als ze u naar de rechplaats haalen,
Met de koorden om de keel'.
Hupplen zal ik, lagchen, springen,
En een vrolijk liedjen zingen,
Want nu wordt de rust mijn deel.
Sluipt nu weêr weg, zonder druissen,
Gij vervloekte harans muizen!
ô Ons oor ontdekte u schoon,
En eer gij ons kunt ontspringen,
Zult ge op andre toonen zingen.
Gij ontvangt welhaast uw loon.
ô Hoe zal ik, *enz.*

Einde van het Derde Bedrijf.

Vierde bedrijf.

Het Tooneel verbeeld een prachtige transpirant geillumineerde Zaal van den Bassa.

Eerste tooneel.

SELIM, met zijn Gevolg: vervolgens OSMIJN.

SELIM, *tegen een Officier*.
Ga heen en onderzoek eens wat dit gerucht in het Paleis beduid. Het heeft ons in den slaap verschrikt. En laat Osmijn hier komen.

De Officier wil vertrekken, intusschen komt Osmijn driftig aanloopen, zijnde echter nog eenigzins slaapdronken.

OSMIJN.
Vergeef het mij.... mijnheer! - dat ik het zo vroeg waage... om uwe rust te stooren.

SELIM.
Wat is het, Osmijn?... Wat wilt gij?.. Wat beduid dat gerucht.

OSMIJN.
Mijnheer! de schandelijkste verraderij heeft in uw Paleis plaats....

SELIM.
Verraderij?

OSMIJN.

Die lafhartige Christenslaaven, hebben onze vrouwen... verleid. De groote bouwmeester, welke gij gisteren, op het loflijk getuigenis van den verrader Pedrillo, hebt aangenomen, heeft uwe ..... schoone Constanze geschaakt.

SELIM.

Constanze! geschaakt? hemel! Zet hun na... zet hun na.

OSMIJN.

ô Daar is reeds voor gezorgd. Gij hebt het aan mijne waakzaamheid te danken, dat wij hen weder bij den kraag gekreegen hebben. - Ook aan mij.... heeft de schurk Pedrillo... eene gelijke eer beweezen;... en had mijne Blonde reeds bij den arm.... om met haar de waereld eens rond... te wandelen. Maar gif en dolk! hij zal het mij ontgelden. Zie, daar brengen zij hen.

Tweede tooneel.

SELIM, OSMIJN, BELMONTE en CONSTANZE. De laatste worden door Wachts binnen gebragt.

SELIM.

Ha! verrader! is het mogelijk? - ô Gij bedriegelijke sijrene! Was dat het uitstel dat gij van mij be-

geerde? Misbruikte gij zo mijne toegeevendheid, om mij te bedriegen?

CONSTANZE.

Ik ben strafbaar in uwe oogen; ik erken dit, mijnheer! Maar het is mijne geliefde, mijn eenige geliefde, aan wien ik reeds lang mijn hart verpande. Ach! alleen voor hem; enkel om zijnent wille, verzogt ik u om uitstel. Ach! laat mij sterven! gaerne, zeer gaerne, zal ik den dood ondergaan, maar verschoon zijn leven.

SELIM.

En gij waagt het, onbeschaamde! om mij voor hem te bidden.

CONSTANZE.

Nog meer! om voor hem te sterven.

BELMONTE.

ô Bassa! Nimmer heb ik mij vernedert om iemand te bidden. Nimmer heeft deeze knie zich voor een mensch geboogen: maar nu.... nu lig ik hier aan uwe voeten, en smeek u, om medelijdend te willen zijn. Ik ben oorsponglijk uit een aanzienlijk geslachte in spanjen. Men zal alles voor mij betaalen. Wees zo goed, en bepaal den losprijs voor mij, en voor mijne Constanze, zo hoog gij wilt. Mijn naam is Lostados.

SELIM, ***verbaast.***

Wat hoor ik! - De Commandant van Oran, is u die bekend?

BELMONTE.

Die is mijn vader!

SELIM.

Uw vader! Welk een gelukkige dag! De zoon van mijn ergsten vijand in mijne magt te hebben! Kon 'er immer wel iets aangenaamer zijn? Weet, rampzalige! uw vader, die barbaar! was oorzaak, dat ik mijn vaderland heb moeten verlaaten. Zijne onbuigzaamheid ontrukte mij eene geliefde, die ik hooger dan mijn leven waardeerde. Mij ontnam mij mijne ambten, beroofde mij van mijn vermogen, van alles; in 't kort, bij vernietigde al mijn geluk! En de eenige zoon van dien man, heb ik heeden in mijne magt. Stel u in mijne plaats: Wat zoudt gij doen?

BELMONTE, ***geheel ter nedergeslaagen*****.**

Mijn noodlot zoude te beklaagen zijn.

SELIM.

Dat zal het ook zijn! Even zo als hij met mij gehandeld heeft, zal ik met u handelen. Volg mij Osmijn, ik zal u de bevelen tot hunne straffe daadelijk geeven.

(tegens de Wachts,)

Bewaart hen wel!

Derde tooneel.

BELMONTE, CONSTANZE.

Recitativo.

BELMONTE.

Welk een noodlot! ô welk een smarte!
Heeft zich dan alles tegen mij verzwooren?
Ach! Constanze! door mij zijt gij verlooren.
ô Welk een pijn!

CONSTANZE.

Ach! mijn geliefde! neem dit zo niet ter harte!
Wat is de dood? 'Er moet een rustplaats zijn.
En dan aan uwe zijde
Geeft hij een voorsmaak van hoogst geluk.

BELMONTE.

Ach! mijn lief! gij voert mij ten strijde.
En stort een troost in mijn verleegen hart:
Gij leenigt reeds mijn grootste smart.
Maar ach! uw ramp, die alles tart....

Duo.

BELMONTE.

Mijnentwegen zult sterven!
Ach! Constanze! zou 'k mijne oogen,
Nog op d' uwe vesten mogen?
Ik veröorzaak u den dood.

CONSTANZE.

Belmont! gij sterft mijnentwegen,
Ik slechts kond' uw' heil bederven,

En ik zou niet met u sterven? -
Neen! dat onrecht waar te groot.

BEIDEN.
Enkel, slechts voor u te leeven,
Waar het doel van al mijn streeven,
Zonder u, is 't wreede pijn,
Langer op deez' aard te zijn.

CONSTANZE.
Gaerne wil ik alles lijden.

BELMONTE.
'k Sterf gerust, en vol verblijden,

BEIDEN.
Als ik aan uw zijde sneev'.

CONSTANZE.
Om u geliefde,

BELMONTE.
Om u mijn liefste,

BEIDEN.
Ik met vreugd mijn leven geev'.
ô Heil! onze achting waard',
Na zo veel leed en zwoegen,
Zien wij ons 't samen voegen!
Met oogen vol genoegen
Verlaaten wij deez' aard!

Vierde tooneel.

BELMONTE, CONSTANZE, PEDRILLO, BLONDE, de laatste worden door een ander gedeelte van de Wacht binnen geleid.

PEDRILLO.
Ach! mijnheer! wij zijn verlooren! Aan redding moeten wij niet meer denken. Men mankt reeds alle

toebereidzelen, om ons uit de waereld te helpen. Het is verschrikkelijk, zo als ze met mij willen handelen! In het voorbij gaan, hoorde ik, dat ik in olij gekookt, en dan gespietst zal worden. Waarlijk, een heerlijk tractement! Ach! Blondjen! Blondjen! wat zullen ze met u niet doen?

BLONDE.

Dat is mij thands geheel onverschillig. Daar ik toch éêns moet sterven, kan de wijze hoe, mij thans niet verscheelen.

PEDRILLO.

Welk eene standvastigheid! Ik ben toch ook van een goed en oud christelijk geslacht in Spanjen afkomstig, maar zo onverschillig kan ik, omtrent den dood, niet zijn. Zijn alle uwe landgenooten, de Hollanders, zo onverschrokken? - De duivel mag weeten..... maar, ô hemel! hoe kan mij de duivel nu nog op de tong komen?

Laatste tooneel.

BELMONTE, CONSTANZE, SELIM, PEDRILLO, BLONDE, OSMIJN geheel verheugd. Gevolg van den Bassa. Wachten.

SELIM.

Wel nu slaaf! Rampzalige slaaf! Siddert gij? Verwagt gij uw vonnis?

BELMONTE.

Ja, Bassa, met even zo veel koelheid, als gij het met hitte kunt uitspreeken. Koel uwe wraake aan mij; delg het onrecht uit, dat mijn vader u gedaan heeft - ik verwagt alles, en zal u niet berispen.

SELIM.

Het moet uw geslachte dan geheel en al eigen zijn, onrechtvaardigheden te begaan, wijl gij dat vonnis reeds zo zeker voorondersteld. Maar gij bedriegt u. Ik heb veel te veel afkeerigheid voor het gedrag van uwen vader opgevat, dan dat ik in zijne voetstappen zoude kunnen treden. Ik schenk u uwe vrijheid; neem Constanze; vertrek naar uw vaderland; en zeg aan uwen vader, dat gij in mijne magt waart, dat ik u de vrijheid heb geschonken, om hem te kunnen zeggen: dat het mij tot veel grooter vermaak verstrekt, geleeden ongelijk, door weldaaden te kunnen vergoeden, dan kwaad met kwaad te vergelden.

BELMONTE.

Mijnheer! gij verbaast mij ten hoogste!

SELIM, ***hem met verachting aanziende.***

Dat geloof ik. Maar, vertrek; en zo gij eenigzins menschelijker word, dan uw vader, dan zal ik mijne gunst genoeg beloond achten.

CONSTANZE.

Vergeef het mij, mijnheer! tot hoeden waardeerde ik de grootheid uwer ziele, maar nu bewonder ik....

SELIM.

Stil! voor de valschheid welke gij aan mij hebt betoond, wensch ik, dat het u nimmer moge berouwen, dat gij mijn hand en hart hebt afgeslaagen.

(Hij wil vertrekken, doch Pedrillo treed hem re gemoete en valt hem te voet.)

PEDRILLO.

Mijnheer! durven wij, ongelukkigen! het ook wagen, om uwe genade te verzoeken? - Ik was van mijne jeugd af aan, een trouw dienaar van mijnheer.

OSMIJN.

Bij Alla! mijnheer! laat u van dien vervloekten vlijer niet bedriegen. Geene genade aan hem! Hij heeft meer dan honderdmaalen den dood reeds verdiend.

SELIM.

Hij mag denzelven dan in zijn vaderland zoeken!

(Tegen de Wachts.)

Men vergezelle hen alle vier tot aan het schip.

(Een papier aan Belmonte geevende.)

Ziet daar uw vrijgeleide!

OSMIJN.

Hoe! zal hij mijne Blonde ook mede neemen?

SELIM, *schertssende*.

Oude! hebt gij uwe oogen niet liever? - Ik zorg beter voor u, dan gij wel denkt.

OSMIJN.

Vergif en dolk! Barsten zal ik van kwaadheid!

SELIM.

Stel u gerust. Wie men door wel te doen niet kan winnen, die moet men van den bals schuiven.

Vaudeville.

BELMONTE.

Nooit zal ik uwe gunst vergeeten,
Mijn dank blijve eeuwig u gewijd.
Aan elke plaats, en 't allen tijd,
Zal ik u groot en edel heeten.
Verachting treffe en vrouw en man,
Die zo veel gunst vergeeten kan.

CHOOR.

Verachting treffe en vrouw en man,
Die zo veel gunst vergeeten kan.

CONSTANZE.

Nooit zal ik, door den echt vereenigd,
Vergeeten wat uw' gunst mij schonk.
Mijn hart, waar in de liefde blonk,
Waardeert uw' gift, die smarten leenigt.
Verachting treffe en vrouw en man.
Die zo veel gunst vergeeten kan.

CHOOR.

Verachting treffe en vrouw en man,
Die zo veel gunst vergeeten kan.

PEDRILLO.

Indien ik immer kon vergeeten,
Hoe veeg ik op de valreep stond,
En welk een angst ik onderbond,
Mijn duizlend hoosd zou 't mij doen weeten.

Verachting treffe en vrouw en man,
Die zo veel gunst vergeeten kan.

CHOOR.

Verachting treffe en vrouw en man,
Die zo veel gunst vergeeten kan.

BLONDE.

Heer Bassa! 'k dank u met genoegen,
Voor spijs en drank en legersteê.
ô Ik vertrek zeer wel te vreê,
En 't zal Osmijntjes rust vervroegen.

Op Osmijn wijzende.

Beschouw hem eens: wat zegt ge 'er van,
Of men zoo'n bok beminnen kan.

OSMIJN.

Verbranden moest men zulke honden,
Die ons zo schandelijk verraên,
Het is niet langer uit te staan:
Mijn tong verstijft, als vast gebonden.
ô Mogr het naar mijn wenschen gaan;
Eerst onthoofd,
Dan gehangen,
Dan gespietst
Aan heete stangen:
Dan verbrand,
Dan gebonden,
Op 't laatst in zee
Door 't nat verslonden.

Hij vertrekt vol woede.

SELIM.

Uwe dankbaarheid verrukt mij, ondanks de woede van dien ouden, die alleen zijne driften schijnt te volgen. Welaan Constanze! ik zal toonen dat ik u mijne gunst niet ten halven wil schenken. Daar ik voorgenomen had, om u heeden tot mijne vrouw te neemen, zo waren de bevelen ook reeds gegeeven, om een bruiloftsfeest, naar onze gebruiken geschikt, in deeze Zaal te vieren. Deeze bevelen moeten niet te vergeefsch gegeeven zijn: dat een vrolijke dans, daar dezelve onze liefde niet mag bekroonen, nu ten blijke van mijne volkomene vergeeving en vrindschap verstrekke!

CHOOR.

De wraakzucht doet den mensch vernielen,
Verwoest zijn heil: maar wijs beraad,
Vergeeven zonder eigenbaat,
Is slechts het werk van groote zielen.
Hij, die alleen naar wraak wil staan,
Dien zie men met verachting aan.

DE WACHTS.

Bassa Selim, leev' voorspoedig.
Ieder eer' zijn braaf gedrag.
Hij blijv' deugdzaam, hij blijv' moedig
Roem bekroon' hem, elken dag.

Einde van het vierde en laatste Bedrijf.

Inhoud van het ballet.

Onder het speelen van een turksche marsch, verschijnen eenige Jamitsaaren en Moeren; de eerste met koperen hekkens, de laatste met tambourijns, en andere turksche speeltuigen voorzien: met welken zij de muzijk accompagneeren. Daar op volgen eenige turksche mannen en vrouwen, draagende verschillende vrouwenkleederen en stoffen, als den gewoonen bruidschat zijnde. Hier op volgt CONSTANZE, *in een draagzetel gedragen wordende, gevolgd van* BELMONTE, *benevens* PEDRILLO *en* BLONDE, *Vooraan op het Tooneel gekomen zijnde, plaatsen zich* CONSTANZE *en* BELMONTE *in eene voor hen geplaatste Sopha, alwaar haar een mengzel van melk en honig wordt aangeboden: zettende* PEDRILLO *en* BLONDE *zich aan de andere zijde neder. Na den eersten dans verschijnt een* CADI, *of Richter, welke een lange stok aan* CONSTANZE *vertoont, welke zij in het midden van den grond helpt planten, wordende dezelve met een groenen krans, als mede met lange linten versierd: waar na een ronden Bruiloftsdans, om denzelven plaats heeft. Gedaurende deeze dans, komt de* BASSA, *neemende zij-*

ne plaatse naast CONSTANZE; *waarna de turksche vrouwen den bruidschat, door haar aangebragt*, CONSTANZE*aanbieden: wordende vervolgens, zo ter eere van den* BASSA, *als ten genoege van* CONSTANZE*en* BELMONTE, *door bovengemelde persoonen, beurtelings gedanst en alles door een groot Sluit. Ballet geëindigd.*